28092015000085 - 1

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
T.a.v. de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Deskundigengroep
Elektronisch stemmen en tellen in het stemlokaal

Datum 21 september 2015
Betreft Tussenbericht van de Deskundigengroep

Geachte heer Plasterk,

In mijn brieven van 8 juni 2015 en 3 juli 2015 heb ik u bericht dat de Deskundigengroep Elektronisch stemmen en tellen in het stemlokaal (verder Deskundigengroep) in de tweede helft van september 2015 een tussenbericht zal geven met daarin ook een aanduiding van de planning van de verdere werkzaamheden om de specificaties voor de stemprinter en stemmenteller op te stellen en daar breed draagvlak voor te vinden. Met deze brief wil de Deskundigengroep invulling geven aan deze toezegging.

Het opstellen van de specificaties is, zoals ik ook heb gesteld in mijn brief van 3 juli 2015, niet alleen het invullen van een aantal punten die de commissie Van Beek open heeft gelaten dan wel waarin de keuzes van die commissie verder moeten worden geconcretiseerd. Het is ook van belang dat de specificaties die worden opgesteld goed worden doordacht en dat keuzes die gemaakt worden goed worden onderbouwd. De Deskundigengroep constateert dat veel van de specificaties een relatie met elkaar hebben waardoor een keuze op een specifiek onderdeel gevolgen heeft voor andere onderdelen. Daarbij moet, mogelijk meer dan de commissie Van Beek in haar adviezen heeft gedaan, goed in kaart worden gebracht wat de gevolgen zullen zijn voor de organisatie en uitvoering van de verkiezingen. Een weerbarstig geheel dus. Het heeft naar de mening van de Deskundigengroep geen zin om specificaties op te stellen waarvan later, mogelijk zelfs nadat besloten zou zijn om tot implementatie over te gaan, moet worden vastgesteld dat ze in de praktijk niet te hanteren zijn of zulke negatieve gevolgen hebben dat daardoor de voordelen van de stemprinter en stemmenteller teniet worden gedaan. De Deskundigengroep rekent erop dat u dat standpunt zal delen.

Sinds de instelling van de Deskundigengroep (12 mei jl.) zijn er uiteraard vorderingen gemaakt met het opstellen van de specificaties. Het is echter zeer waarschijnlijk dat vóór 1 januari a.s. de specificaties én het toetsen van het draagvlak daarvoor niet gereed zal zijn. De Deskundigengroep gaat er nu vanuit

dat zij enkele maanden meer tijd nodig heeft dan in het instellingsbesluit staat. Vooralsnog wil de Deskundigengroep uitgaan van 31 maart 2016 in plaats van 1 januari 2016.

De Deskundigengroep streeft er wel naar om aan het einde van dit jaar een aantal onderdelen van de specificaties gereed te hebben. Gedacht wordt aan de zogenaamde Protection Profiles die de basis vormen voor de Common Criteria certificering die de commissie Van Beek heeft geadviseerd. De Protection Profiles bepalen het beveiligingsniveau voor de stemprinter en de stemmenteller. Verder wordt geprobeerd ook op een ander essentieel onderdeel, te weten de wijze waarop de stemprinter wordt geactiveerd voor de kiezer, tot een keuze te komen. Echter de Deskundigengroep wil die keuze nog wel aan een goede test onderwerpen met potentiële kiezers. De wijze van activering kan namelijk van grote invloed zijn op de toegankelijkheid van de stemprinter. Die test kan naar alle waarschijnlijkheid niet in 2015 worden gehouden omdat een (Europese) aanbesteding moet worden doorlopen om een partij te vinden die de test kan organiseren en uitvoeren. De test wil de Deskundigengroep ook gebruiken om na te gaan of het gebruik van de stemprinter daadwerkelijk problematisch kan worden voor ouderen. De test die u in december 2014 heeft laten uitvoeren lijkt er op te wijzen dat dit een risico is. De Deskundigengroep wil met een groter aantal proefpersonen nagaan of die uitkomst gevalideerd kan worden.

Voor het vinden van draagvlak wil de Deskundigengroep de volgende werkwijze volgen. In de maand oktober 2015 wil de Deskundigengroep een eerste gespreksronde voeren met personen en organisaties die een betrokkenheid/belang hebben bij de wijze waarop in Nederland de verkiezingen worden gehouden en hoe daarbij gestemd en geteld wordt. De uitkomsten van deze gespreksronde zal de Deskundigengroep betrekken bij de verdere uitwerking van de specificaties. In een tweede gespreksronde, eind januari/begin februari 2016, zal finaal worden getoetst of er draagvlak bestaat voor de specificaties die de Deskundigengroep heeft opgesteld.

Ik kan mij voorstellen dat de inhoud van deze brief bij u, en mogelijk ook bij leden van de Tweede Kamer, enige teleurstelling teweeg zal brengen. De Deskundigengroep is zich er zeer wel van bewust dat er (politieke) druk is om spoedig tot een afronding te komen van de besluitvorming over de haalbaarheid van de invoering van de stemprinter en stemmenteller. Echter de Deskundigengroep hecht er aan om de taak die het heeft gekregen kwalitatief goed uit te voeren. Daarbij teken ik aan dat de leden van de Deskundigengroep maar beperkte tijd kunnen inzetten voor deze taak. De Deskundigengroep wordt zeer adequaat inhoudelijk ondersteund, maar wil wel zelf inhoudelijk de afwegingen en keuzes kunnen maken. Daarnaast zijn er aanbestedingen nodig om op onderdelen de specificaties uit te voeren. Het uitvoeren van aanbestedingen kosten relatief veel tijd en beïnvloeden daarom het tempo.

2809201500087 1

Afrondend zou ik u willen voorstellen dat de Deskundigengroep u uiterlijk 31 december 2015 weer rapporteert over de werkzaamheden en u inzicht geeft in die onderdelen die naar de mening van de Deskundigengroep dan zijn afgerond. Verder zou ik u willen verzoeken om de Deskundigengroep tot 31 maart 2016 de gelegenheid te geven om de werkzaamheden af te ronden en met een eindrapportage te komen. Uiteraard ben ik gaarne bereid om de inhoud van deze brief verder (mondeling) toe te lichten.

Datum
21 september 2015
Kenmerk

Hoogachtend,

J.R. Prins
Voorzitter Deskundigengroep Elektronisch stemmen en tellen in het stemlokaal